

נראה אור

פרשת בהקתי - ל"ג בעומר

תשפ"ב

גלין קיה שנה ג

מאד רבדיק מלעכוויטש קוידענט

{ שניני אור }

רעיון נאה שמעתי בטעם הדלקת מדורת אש בהילולא דרשב"י, אמרו חז"ל כי בקבלת התורה כפה הקב"ה על ישראל את ההר כגיגית ואמר להם אם אתם מקבלים את התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם, מקשים התוס' מדוע הוצרכו לכפות את ישראל אחר שהקדימו נעשה לנשמע בחפץ לב, מתרץ התוס' שמא יהיו חוזרים כשיראו האש הגדולה שיצאה נשמתו.

בני ישראל אמנם הסכימו ברצון לקבל תורת ה' ולקיים מצוותיו, אך כאשר יראו את האש ויבינו שקיום התורה אינו דבר של מה בכך, עבור כך נדרשים הם למסור את מציאותם לגמרי, עלולה לבוא בלבם מחשבת חרטה.

בגמ' ברכות (לה): אמר רבי ישמעאל כי הכתוב לא ימוש ספר התורה הזה מפ"ך אינו ממש כפשוטו כי יש לעסוק אף במלאכה לצורך פרנסה, רשב"י אומר אפשר אדם חורש בשעת חרישה זורע בשעת זריעה וכו' תורה מה תהא עליה, אלא בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מלאכתו נעשית ביד אחרים.

שיטת רשב"י שעל האדם למסור את עצמו לגמרי לתורה ללא חשבונות ומכאן ואילך מן השמים ירחמו להזמין לו פרנסה בדרך כלשהי, הוי אומר כי רשב"י לא היה חוזר בו מקבלת התורה מחמת האש הגדולה, שהרי זוהי דרכו ושיטתו למסור את מציאותו בלב ונפש לתורה, ועל כך רומזים אנו בהבערת מדורת אש ביום ההילולא.

יתר על כן שמעתי מאבי מורי שליט"א אודות המשך דברי הגמ' אמר אביי הרבה עשו כרבי ישמעאל ועלתה בידן כרשב"י ולא עלתה בידן, לכאורה כאשר רואה רשב"י שהרבה ניסו לצעוד בדרכו ולא עלתה בידן אמור הוא לחזור בו, ומדוע לא מסיימת הגמ' ואף רשב"י חזר בו...

אלא שרשב"י רואה את מציאות העולם האמיתית, את התכלית הברורה עברה נשלח היהודי לעולם החומרי, ומשכך אינו מכיר הוא בצורת חיים אחרת, אלו שמצליחים בדרך זו זוכים לחיים ואלו שלא לכל הפחות ידעו שעשו כל שביכולתם לחיות חיים אמיתיים, חיים מסוג אחר לא באים בחשבון.

כמה פעמים שמענו מאדמו"ר שליט"א את הכרזת הנצח: אני ה' לא שנית, מציאות הבורא יתברך אינה משתנית ח"ו בכל דור ודור - מדוע א"כ עבודתו תהא שונה, יגיעת התורה עבודת התפלה וחיי קדושה אינם אמורים להשתנות בדור שכזה.

לפעמים נשמעים הדברים מעט לא הגיוניים - אינם מתאימים למציאות החיים בדורנו, אך האמת שכל תלוי בנקודת המבט - אם נבין ונחליט שאלו הם החיים וחיים מסוג אחר אינם באים בחשבון, ודאי נצליח לחיות חיי עולם בכל זמן ומצב.

יהי ה' אלקינו עמנו בזכות אדונונו בר יוחאי.

{ דברות קודש }

קבלת התורה מזככת הגשמיות

תכלית יציאת מצרים לקבל התורה שהופכת מציאות האדם

ביאור הענין כי בעת שאמר הקב"ה למשה רבינו לילך לגאול את ישראל מיד מצרים, ויאמר משה אל האלקים מי אנכי כי אלך אל פרעה וכי אוציא את בני ישראל ממצרים' (שמות ג, יא), כלומר הלא בכדי להוציאם מתחת יד פרעה ולהצילם מעבודתו הקשה יכול הקב"ה להביא מכות על פרעה וממילא יוציא את ישראל לחירות ומה טעם נצרך לשלחו אליהם לגאלם.

ויאמר כי אהיה עמך וזה לך האות כי אנכי שלחתיך בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה' (שם ב, יב), כי אמנם אין תכלית היציאה ממצרים לשחררם משעבודם ולהוציאם לחופש אשר זהו ענין למפלגת עובדים החפצים בעבודה קלה יותר, אלא תכלית היציאה שיקבלו ישראל את התורה שתיהפך מציאותם לגמרי, והייתם לי סגולה מכל העמים, ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, שלא תהא מציאותם דבקה בגוף הגשמי כי אם בהשם יתברך, לכך נצרך לילך לגאלם כדי להכניסם לתכלית זו בצאתם משעבוד מצרים.

זהו עיקר תכלית התורה ומצוותיה שיהפוך האדם למציאות רוחנית, שלא ימשך אחר עניני החומר שמהם חיים אומות העולם אלא תהא כל תשוקתו להשם יתברך לתורתו ועבודתו, שינק חיותו מתורה ותפלה ושבת קודש ולא מעניינים אחרים הבאים ממקומות זרים.

זהו ביאור המדרש אם שמרתם את התורה הריני מעלה עליכם כאילו עשיתם עצמכם, כי תכלית עמל התורה ושמירת המצוות להפוך האדם למציאות אחרת לניקון חיותו מעניינים רוחניים ולכן נחשב כאילו עשיתם עצמכם. זהו שאמר דוד המלך ע"ה שהיה מחשב לילך למקום פלוני וכו' והיו רגלי מביאות אותי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, כי בכח התורה נזדככו אברים הגשמיים עד שנמשכו מעצמם לעסוק בתורה ולעשות רצונו יתברך.

המשך בעמוד הבא >>>

אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם (כו, ג). במדרש (ויק"ר לה, א) הה"ד (תהלים קיט, נט) חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדתיך, אמר דוד רבש"ע בכל יום ויום הייתי מחשב ואומר למקום פלוני ולבית דירה פלונית אני הולך, והיו רגלי מביאות אותי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות. עוד במדרש (שם ז) ועשיתם אותם, אמר רבי חנינא בר פפי אמר להם אם שמרתם את התורה הריני מעלה עליכם כאילו עשיתם עצמכם וכו'.

הכנה לקבלת התורה כשהשערים סגורים

השבוע מתחיל שבוע הספירה שכנגד מדת יסוד, בעבודת ישראל (ליקוטים) מביא דברי הוזה"ק (רע"מ בהעלותך קנב) כי מיום ראשון של פסח נפתחים השערים למחמי אפי שכינתא, ובפסח שני יוצא כרוז שיש עוד שבעה ימים שבהם פתוחים השערים ויכולים להיכנס, ואחר ז' ימים אלו שכנגד ספירת הוד ננעלים השערים. ומבאר שבימים אלו ננעלים השערים כי הוא זמן קישוטי כלה דא שכינתא קודם מתן תורה ואינו דרך ארץ להיכנס, אמנם גם בזמן קישוטי כלה אין קפידה למנוע קטנים מלהיכנס, על כן מי שמשפיל עצמו יכול להיכנס אף בזמן זה.

בזה מבאר הכתוב (תהלים מב, ה) אלה אזכרה ואשפכה עלי נפשי, בהגיע יום ל"ו בעומר גי' אלה, אזכרה ואשפכה עלי נפשי כי תיכף ננעלים השערים ואי אפשר להיכנס. אמנם אף בעת הזאת כי אעבור בסך אדם על ידי שמשפיל עצמו לעבור בסך שהוא בתחתית הדלת, יכול להיכנס למחמי אפי שכינתא.

אמנם עדיין יש לבאר דבריו הק' כי הלא תכלית יציאת מצרים שיזכה כל איש יהודי להיכנס בהיכל המלך, והיאך יתכן שדוקא בהתקרב יום הגדול של קבלת התורה ינעלו השערים ולא יוכלו להיכנס.

עוד זאת כאשר כבר עומדים סמוך ונראה לקבלת התורה יש להתבונן במהות קבלה זו, כי הלא התורה כבר מצויה בידינו ואין לנו אלא ללמדה, א"כ מה נוסף בקבלת התורה שכל שנה.

המתנהג בחוקי התורה יכול להתגבר על הגשמיות

אם בחוקתי תלכו וכו' ונתתי גשמיכם בעתם (כו, ג).

אם כל העניינים שלכם יהיו על פי חוקי התורה, מבטיח לכם הקב"ה ונתתי גשמיכם בעתם, אייערע גשמיות וועט זיך אייך ניט וועל'ן נאר אין דער צייט.

מרח"ק מלעכוויטש ז"ע

היכולא דבר יוחאי

שיחת קודש מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ל"ג בעומר תש"פ

ככל שמטהר ומקדש עצמו מכל סיג ופגם, וכיון שהוא לפי עבודת האדם ומי ויאמר זיכתי לבי, הרי הם ימי דין. אבל אין בחי' הדין נמשך אלא עד ספירת הוד שבהוד, כי עיקר תיקון המדות הוא בחסד גבורה תפארת נצח והוד אבל יסוד ומלכות כוללים המדות שלמעלה מהם, לכן כאשר משלימים תיקון המדות עד ספירת הוד שבהוד נמתק הדין ומעתה אין נמשך כי אם חסדים ורחמים, וזהו המתקת הדין ביום ל"ג בעומר שכנגד ספירת הוד שבהוד.

ועדיין יש לבאר שייכות המתקת הדינים ביום זה להילולא דרשב"י, כי הנה אמרו חז"ל (רש"י תחילת בראשית) בתחלה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין ראה שאין העולם מתקיים הקדים מדת הרחמים ושיתפה למדת הדין, ולכאורה כיון שעלה ברצונו יתברך לברוא העולם מחמת שדרך הטוב להיטיב מה טעם עלה בתחלה במחשבה לברוא במדת הדין. אלא שבאמת שורש הדין הוא חסד, ובפנימיות הדין גנוז חסד גדול יותר מבמדת החסד.

על דרך משל לנער קטן שעושה מעשה שאינו כראוי ועומדים שם אביו ואדם זה, ואותו אדם חושב בלבו מה לי ולצרה הזאת הלא אין זה מתפקידי לחנכו ולכן אינו מעיר לו על מעשהו, אבל אביו האוהבו מאד ויודע שאם לא יחנכו יצעד בדרך שאינה טובה ותבוא לו רעה מזה מתגבר רובו אהבתו למנעו ממעשהו, ובאם הבן חכם אין אביו נצרך לומר לו דבר כי בקריצת עין כבר מבין כונת אביו, אבל אם אין דעת בבן זקוק אביו להוכיחו ולומר לו הלא נער חשוב אתה ואין מעשה זה מתאים לך, ופעמים שאף הדיבור אינו מספיק ואזי חושך שבטו שונא בנו.

זהו ענין שעלה במחשבה לברוא העולם במדת הדין, כי בשרשר רצה הקב"ה לברוא העולם בשם א-היה שממנו יוצאים י"ג מדות של רחמים כמאמר הכתוב (שמות לג, יב) וחנותי את אשר אחון ורחמתי את אשר ארחם, אלא שבתחלה רצה הקב"ה לברוא במדת הדין כלומר בדרך הישר, שלא יתקלקל העולם ע"י כל עניני הסתר ושכירה ומחיצות החומר, כי יכירו כל הנבראים כבודו יתברך וכאשר יהא לאדם היסח הדעת הקטן ביותר מהשם יתברך יבוא עליו דבר קטן כקריצת עין ויהא די בזה לעוררו להתבוננות שיש לו לתקן וליישר דרכו, ואזי לא יהיו נצרכים לעורר בני אדם לתשובה בדברים גדולים ככל הגזירות והצרות ח"ו.

ראה שאין העולם מתקיים - שלא יהיו כל באי עולם בדעת זו להבין מיד בכל ענין קטן שהוא מהנהגת השם יתברך החפץ לעוררם לתקן מעשיהם, הקדים מדת הרחמים ושיתפה למדת הדין, רחמים היינו המתקה של דינים כלומר שברא בעולם צדיקים שמתבוננים ומכירים בכל ענין הנראה כדין שבאמת טובא גניז בגויה כמאמר הכתוב (תהלים מח, י) דמינו אלקים חסדך בקרב היכליך ואינו אלא מתוך אהבת השם יתברך לעמו ישראל, ועל ידי שמבין הצדיק אף בכל דבר קטן שיש בכאן הנהגת הבורא יתברך שאינה מצד החסד ומכיר שבשרשו הוא חסד ה' לעורר בני האדם לשוב אליו ממתיק הדינים מכל העולם.

זהו כח רבי שמעון ר יוחאי שממתיק הדינים מכל העולם, כדאיתא בחז"ל (חגיגה יב) אור שברא הקב"ה בששת ימי בראשית אדם רואה בו מסוף העולם ועד סופו, כלומר באור זה היה אדם רואה שורש הנהגה בכל ענין שבמדת הדין ועל

איתא בעבודת ישראל (ליקוטים ד"ה אלה אזכרה) בשם מרן המגיד זי"ע עה"פ (תהלים מב, ג) צמאה נפשי לאלקים לא-ל חי מתי אבוא ואראה פני אלקים, א-ל חי גי' מ"ט מורה על מ"ט ימי הספירה שהם ימי דין, ובימים אלו מצפים מתי אבוא ואראה פני אלקים שיתגלה שם אכדו"מ היוצא מהאותיות שלפני אותיות א-להים ובו מתגלה פנימיות הדינים שהם חסדים ומתמתקים הדינים, ושם זה מתגלה ביום ל"ג בעומר. ביאור הדברים בפשטות כי חג הפסח הוא במדת החסד כלשון חז"ל (פסחים טז, א) חס רחמנא עילון, וכן איתא בטור (סי' תיז) שחג הפסח כנגד אברהם אבינו, כי בהיות ישראל במצרים לא היו ראויים לגאולה מצד עצמם כאשר אמרו למשה והלא כל מצרים מלאה מעבודת גילולים שלנו (שהש"ר ב, ח), ואעפ"כ גאל אותם הקב"ה בחסדו כדברי המדרש (שם) מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות כיון שהוא חפץ בגאולתכם אינו מביט במעשיכם, ובגאולה זו נתגלה אהבה עצומה מהשם יתברך לישראל וכנגד זה נתעוררו באהבה עצומה אליו יתברך כמאמר הכתוב (ירמיהו ב, ג) זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה.

וכן הוא בכל שנה בחג הפסח שנתגלה גודל אהבת ה' לעמו להמשיך להם חסדים גדולים מלעילא, ובהשפעת החסד נמשך הן חסדים ורחמים בגשמיות והן שפע רוחני להרגיש בנפשם אהבה וקירבה עצומה ליוצרים. אמנם הארה זו הנשפעת על ישראל באתערותא דלעילא אינה משנה מציאותם, כי אין אבריהם מדותיהם ורצונותיהם מזוככים להיות ראויים לכך, ועל כן כאשר משפיע הקב"ה לישראל בפסח בגודל חסדו אהבה ודבקות בו יתברך, כן נותן להם אה"כ בגודל אהבתו מצות הספירה, שהם ארבעים ותשעה יום שבהם מכינים עצמם בכל יום להיות ראויים לקבל חלק נוסף מהאור שנשפע עליהם לבלי חג הפסח בלא שהיו מוכנים וראויים לו.

בכל יום מימי הספירה נמשך קדושה לאיש יהודי ע"י מצות הספירה אשר קדשנו במצוותיו, ובשעת הספירה מבקש ומצפה להשם יתברך שיתן בו דעת ומח לתקן כראוי המדה השייכת ליום זה, ועל ידי תיקון המדה נמשך לו חלק נוסף מהשפעת החסד שזכה לבלי הסדר, אלא שהוא חסד באופן אחר לגמרי, כי לבלי פסח נשפע לנו החסד בהנהגת אע"פ שאינו ראוי ואינו כדאיתא, ועתה הגדיל ה' חסדו עמנו לתת בנו כח להמשיך עלינו קדושה מכח עבודתנו ולהשפיע בנפשנו דעת ורצון אמיתית לזכך מדותינו.

במצוה זו נתגלה ביותר אהבת ה' לעמו, שאינו חפץ להשפיע עליהם חסדו בדרך נהמא דכיסופא כאדם בזוי שנותנים לו מתנה שאינו ראוי לכך, אלא חפץ שנקבל השפעת החסד באופן שנהא ראויים לו בכח עבודתנו בימים אלו, זכאה מאן דמטי טהור להאי יומא וחושבנא לא אתאביד מיניה (זוהר אמור צו).

אמנם אף שמחד גיסא נתגלה אהבה עצומה בימים אלו, מאידך גיסא הם ימי דין. כי ליל פסח כולו חסד שאין בודקין אם ראוי האדם לחסד הנשפע עליו, אבל בימי הספירה מודדים בכל יום עבודתו ומשפיעים עליו חסד במדה השייכת ליום זה כערך מה שזיכך המדה בנפשו, כדאיתא בחז"ל (ויק"ד כח, א) שבע שבתות תמימות תהיינה אימתי הן תמימות בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, ואף כי משפיעים לו מלעילא מח ודעת שיהא בו רצון להתקדש, אבל השפעת החסד היא

בזה יתבררו דברי הגמ' (שבת פח) אריב"ל בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע מה לילוד אשה בינינו וכו', אמר להם כלום למצרים ירדתם לפרעה נשתעבדתם משא ומתן יש ביניכם אב ואם יש לכם וכו', כי המלאכים טענו כיון שהתורה היא מציאות רוחנית שמותיו של הקב"ה מה טעם לינתה לילוד אשה שהוא מציאות גשמית בעוה"ז, הלא ראוייה היא למלאכי השרת שכל מציאותם רוחנית.

על זה השיב להם מרע"ה שאמנם עד עתה היתה התורה מציאות רוחנית השוכנת בעליונים, אבל כאשר רצונו יתברך שיתחילו בעוה"ז שני אלפים תורה, מעתה כל מציאות התורה דוקא שיהא בה חיבור לגשמיות ועל ידי זה תתעלה המציאות הגשמית להיות רוחנית, ולכן ניתנת התורה לילוד אשה דייקא שבכח התורה יהפוך מציאותו הגשמית להידבק בהשם יתברך ובתורתו.

תכלית נעילת השערים - הכנה לשבועות מתוך שפלות

ענין זה נתעורר בכל שנה שבחג הפסח זוכה כל איש יהודי לצאת משעבוד מצרים, וממחרת יו"ט ראשון מתחילים ימי הספירה שבהם נטהר ונתקדש להיעשות מציאות חדשה להיות חייו חיים של תורה. אמנם אחר שעוברים חמש שבועות מימי הספירה ננעלים השערים כדאיתא מקדמונים שתענוג תמידי אינו תענוג, ואזי מתבונן בעצמו כיצד נראה בעת נעילת שער ובה מבין כי אף בכל אשר השיג עד עתה עדיין אינו כראוי לתכלית צאתו ממצרים, כאשר לפי מצבו בזמן זה מכיר שמציאותו עדיין לא נשתנית ורחוק הוא מחיים שכל יניקתם מאור תורה ומצוות.

זהו כונת הדברים שהנוהג עצמו בשפלות יכול להיכנס אף בזמן נעילת שערים, כי תכלית נעילת שער שיתבונן ויבוא לשפלות אמיתית ויתעורר על ידי זה בתשוקה עצומה לקבלת התורה, לקבל בנפשו מציאות חדשה של חיים רוחניים שניקתם מהתורה, ועל ידי זה זוכה להיכנס בהיכל מלך ולחדש מציאותו ביום מתן תורה.

זהו מה שנתחדש בכל שנה ביום מתן תורה שזוכה היהודי להבין ולהשיג שלא היו חייו עד עתה חיים שמציאותם רוחנית ומיום זה ואילך מחדש בנפשו חיי דבקות בהשם יתברך ובתורתו, ולהתחדשות זו זוכה דייקא על ידי חשבון הנפש והרגשת שפלות שמקודם, כדאיתא מצדיקים שבימים קודם מתן תורה היו ישראל מפילים תחינתם לפני השם יתברך להאיר עיניהם בתורתו, וכאשר מכיר היהודי במצבו ומתחנן להשם יתברך לחדש בנפשו מציאות חדשה יזכה להתחדשות זו ביום מתן תורה.

לזה מכוונים דברי חז"ל (מגילה לא) למה קורין קללות קודם עצרת כדי שתכלה שנה וקללותיה, כי ענין הברכה הוא החיבור להשם יתברך מקור הברכה והקללה בהיותו נפרד ומרוחק ממנו יתברך ח"ו, ועל ידי שקורין קללות מתבונן היהודי שעדיין לא זכה לברכה וחיבור להשם יתברך כראוי ומתעורר בתשוקה ובקשה להשם יתברך לחדש בנפשו חיים של דבקות אמיתית בתורתו, ועל ידי זה זוכה ביום מתן תורה שתכלה שנה וקללותיה תחל שנה וברכותיה.

בהר בחוקותי תשע"ז, רעיא דרעיון

הרה"ק רבי משה חיים מסאדילקוב זי"ע בעל מחבר ספה"ק 'דגל מחנה אפרים'

י"ז אייר תק"ס

הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים, בן יקיר לשכינה הקדושה, פרי צדיק הדורות - אהובו ויקירו, כשהיה קדוש זה ילד קט עוד טרם מלאו לו י"ב שנים, קרא אליו זקנו להבת שלהבת רבינו ישראל בעל שם טוב ואמר לו 'רצונך שאראה לך דבר?' השיב לו היניק בחיוב, ציווהו הבעש"ט להביא לו פיסת קלף ויניחה תחת מפת השולחן למשך זמן מה כשמחשבתו תפוסה, לאחר מכן הוציאה ונמצא כתוב בה 'אני מט"ט שר הפנים'.

קלף זה נתן הבעש"ט לנכדו יקירו רבינו אפרים ויצוה אותו לשמור קלף זה בכל מיני שמירה, וסיפר מלמדו של רבינו - הרה"ק רבי לייב מלעטיטשוב שבתוך התקופה שלימד את רבינו נאבד לו קלף זה ומאז החלו שיניו לכאוב כאבים עזים ל"ע.

אם ילד שעשועים. חיבה עזה היתה לרבינו אצל סבא קדישא, ובתוך אגרת קודש המפורסמת ששלח הבעש"ט לגיסו הק' רבי גרשון מקיטוב, כותב לו בהאי לישראל 'וגם נכדי החתן החשוב כ' אפרים עלוי גדול בתכלית הלימוד' פוק חזי מאן גברא רבא דקא מסהיד עליה... עילוי גדול בתכלית הלימוד. למדנים יש די, מורי הוראה יש להשי"ת רבים בצבאו המפואר, אך יהודים שלומדים לתכלית הלימוד, למען שמו באהבה לאוקמא שכינתא מעפרא, בעוונות, חסרנו כל אלה ורבינו היה אחד מיחידי הסגולה שהעיד עליו מרנא אור שבעת הימים שעילוי הוא בתכלית הלימוד.

ובבחינת 'הוא היה אומר' ביאר רבינו את ה'א' זעירא בריש חומש ויקרא, 'על דרך ששמעתי אומרים בשם ר' יוסף מגיד מישרים דק"ק פולנאה זלה"ה, שאמר על מה שאומרים העולם שלומדים לערנען יא והחסידיים לערנען ניט - [החסידיים אינם לומדים, רק הלמדנים - כינוי למי שעדיין איננו חסיד כן לומדים], שהאמת שלומדים כל מה שלומדים יותר הם גדולים בעיניהם ויוחשב בעיניהם שכבר למדו הרבה כל הצורך, והחסידיים כל מה שלומדים יותר הם יותר קטנים בעצמם, וזהו כל מגמתם שלומדים את עצמם להיות קטנים ושפלים בעצמם, והיא שרימז א' זעירא, אל"ף לשון לימוד זעירא להקטין עצמם'.

רבינו - עמוד האור ההולך לפני העם בלימוד דרך ה', נתיבות יסודי העבודה ונקודת הלב בתוכם מאות הדרכות ודיבורי קודש ששמע רבינו בעצמו מזקנו הקדוש ובהם הדרך את העם בחיים חיותו, זכינו וכתבם רבינו עלי גליון, והוציאהו בניו הק' לאור עולם בשנת תקס"ח תחת השם 'דגל מחנה אפרים', מאז ועד היום האיר ספר זה את דרכם של אלפי אלפים המבקשים את ה', כשהספר הקדוש מאיר ומדריך את כל איש ואיש לפי כוחות נפשו.

הבן יקיר אפרים

רבינו נולד בשנת תר"ח לאביו הרה"ק ר' יחיאל ולאמו הצדקת אדל - בתו של מרנא הבעש"ט, עוד מינקותו לא זו הבעש"ט הק' מלחבבו, כמה וכמה סודות והדרכות כבירות גלה לו, בספרו הקדוש מביא עשרות פעמים אמרי קודש מזקנו ששמע בעצמו עוד כשהיה יניק ורך בשנים, רבינו חרתם על לוח ליבו וכתביו הם אחד מהמקורות הגדולים לתורת הבעש"ט.

רבות בעפר רגליו, רבינו מביאו בספרו פעמים רבות כשמכנהו 'הרב הקדוש [או הרב הגאון] מו"ה יעקב יוסף הכהן', כמו"כ התבטל להמגיד ממעזריטש זי"ע.

לאחר נישואיו (לא ידוע מי היה חותן המלך) התגורר בסאדילקוב שבוואהלין, שם מינהו בני העיירה למגיד, רוב בני העיר לא נמנו עדיין על דרך החסידות על כן לא כיבדוהו כראוי, משכורתו זעומה היתה ורק השתדלותו של רבו המובהק מפולנאה, שגדול היה שמו אף בקרב אלו שלא נמנו על עדת החסידים, העלו במעט את משכורתו, כך ישב רבינו ועסק בתורה ועבודה מתוך הדחק ממש.

באחד הימים הגיע לבקר אחיו רביה"ק מוהר"ר ברוך ממעז'בוז', שבאותה עת כבר התפרסם ביותר והמונים נהרו אליו לשמוע דרך ה', הר"ב התנהג בהרחבה יתירה כמלך ביפו ולכשראה את מראה אחיו הגדול, והנה דר הוא בבית עלוב ועל השולחן נעוצים שני נרות מחמר וככלל כל כלי הבית בלטו בדלותם ופשטותם, פנה אל אחיו ואמר לו 'כבר הגיע הזמן שיהיה לך פמוטי כסף!'

השיבו רבינו בפליאה 'ומנין לך הכסף לקניית פמוטי כסף?' נענה הר"ב ואמר שמסובב הוא בין ערי ישראל ומדריך את עם הקודש בדרך ה' באופן שזקנם הקדוש למדו, והעם גומלים עמו בעבור זאת בנתיבות הגנות, הפטיר רבינו 'מוטב שפמוטי הכסף יהיו בכר ואני אשב בביתי, מאשר שפמוטי הכסף יהיו בביתי ואני אשהה בכר...'

לאחר זמן כשתפרסם שמו של רבינו והחלו רבים לנהור אליו, קנו לו אנשי סאדילקוב מתנה פמוטי כסף, הרבנית הצדקנית שמחה מאד על מתנה נאה זו, אמר לה רבינו 'דיר איז יעצט לעכטיג, און אמאל איז דיר נישט לעכטיג גיוועזין, און מיר איז פריער אויך לעכטיג גיוועזין - לך מאיר עכשוי ובימי קדם לא האיר, ואילו לי - גם בימים אלו היה אור, כי 'מי שהוא דבוק באמת הוא דבוק באור' (דגמ"א בא, ע"ש באריכות). שפל היה רבינו בעיניו בתכלית השפלות, ואף לאחר שהתקבצו סביבו חסידים ואנשי מעשה לשמוע דבר ה' עדיין החזיק עצמו לגרוע שבישראל, עד שאמר פעם שאפילו אם הקב"ה בעצמו יאמר לו שהוא צדיק יאמין לו רק לאותו רגע, שהרי אמרו חז"ל 'הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים' וא"כ אין הדבר בידי השי"ת ויכול לרדת ממדרגתו ברגע כמימריה...'

מסופר כי פעם הגיע אל רבינו יהודי שעמד בפני דין קשה, אמר לו רבינו שיכתוב לו 'קוויטל' בסעודת ראש חודש, בעת הסעודה אכן נגש אותו יהודי אל רבינו וצרתו לפניו הגיד. כשקיבל רבינו את ה'קוויטל' אמר כי ידוע שכל הדינים נמשכים מפגימת הלבנה, בביאת משיח צדקנו יתמלא פגימת הלבנה ויתמתקו כל הדינים, כאשר היה בית המקדש קים אמר הקב"ה ב"ח הביאו עלי קרבן על שמעטתי את הירח, אבל בזמן הזה שאין קרבן והלא ידוע שקרבן ללא תשובה לאו כלום הוא - רבונו של עולם! אם תשוב בתשובה, טוב! ואם לא - וואס טויג מיר יוהך - מה צריך אני לצלחת המרק לכבוד ר"ח, ולקח רבינו ושפך המרק, פחד גדול שרר בחדר באותם רגעים, אך למותר לציין כי מאותו יהודי נמתקו כל הדינים ויצא זכאי בדינו.

הברכה חיים עד העולם

רבינו ואחיו רביה"ק ממעז'בוז' היו נערצים ונקדשים בקרב שרפי מעלה - צדיקים תלמידי הבעש"ט הק', העיד עליהם הרה"ק ר' לייב שרה"ס כי הם נוטרי הברית, כמו"כ נשמעו עוד ביטויים רבים מתלמידי בעש"ט הק' על גדולת האחים הקדושים פיירות הצדיק, אהבה רבה עולמית שררה ביניהם,

נשיא לבני אפרים

בהיותו כבן י"ב שנים בלבד חשכו המאורות ומרנא הבעש"ט עלה בסערה השמימה, רבינו שהיה אדוק ומקושר אליו בכל נימי נפשו, לא זהו ידו מתוך ידו, התאבל במאד על פטירת רבו וזקינו הק' אך לא לזמן ארוך, עוד טרם חלפה שנה כבר קיבל את מרותו של הרה"ק מפולנאה והתאבק

ל"ג בעומר
כח הרשב"י

ה' למבול ישב (תהלים כס"ו, י), יש"ב ר"ת שמעון בר יוחאי, ואמרו חז"ל (ב"ר לה, ב) שלא נראה הקשת בימיו, אשר הקשת מורה שראוי חס ושלום להיות מבול, ורשב"י הגין על דורו, וזה ה' למבול יש"ב.

אחר כך אמר על מה שאמרו חז"ל (שבת קל"ח) עתידה תורה שתשתכח מישראל, ואמר רשב"י חס ושלום שתשתכח תורה מישראל, וזה ויש"ב ה' מלך לעולם, ויש"ב גם כן ר"ת שמעון בר יוחאי, והבן דפח"ח.

אמרי יעקב, ל"ג בעומר תרע"ז

בדורו של רשב"י לא היה אחד שהשיג את מעלתו

הלולא דרבי שמעון בן יוחאי זי"ע, בהקדמת הזוהר הקדוש (כ"ב) אמר שמעון, מדקאמר שמעון ולא ר' שמעון שמע מינה קודשא בריך הוא בעצמו, והוא פלא. ושמעתי בשם הרב בוצינא קדישא הצדיק מו"ה ישראל מרוזין נ"ע, כי פירושו הוא כך, מי מכיר מידת הענוה שלי כל כך שלא אתפעל כלל אם יאמר שמעון בלא רבי. שמע מינה קודשא בריך הוא, כי הוא יודע ודאי הענוה האמת שלי, אבל אדם ודאי יתיירא לומר שמעון בלא רבי, כי יחשדני אולי אקפיד כי אולי יש אצלי קצת גבהות הלב, ודפח"ח.

ולעד"נ כי ידוע כי גדול מרבן שמו, על כן הקדמונים לא נקראו בשם רבי. ובאמת רבי שמעון בן יוחאי הגם שהיה בדור התנאים שנקראו רבי, אבל רבי שמעון בן יוחאי גבה מעלתו מאד שאילו אין שייך כלל לקרותו רבי כי גדול מרבן שמו. והנה בדורו לא היה כלל מי שהכיר גדולת מעלתו, וסעד לדברי ראיתי בירושלמי (סנהדרין פ"א ה"ב) שרבי עקיבא הושיב את רבי מאיר למעלה מרשב"י, וצבה פניו של רבי שמעון אמר לו רבי עקיבא דיין שאני ובוראך מכירין אותך, הרי שחוף מרבי עקיבא לא הכיר איש אותו, וזה היה קודם המערה. והנה אחר המערה שגבהה מעלתו מאד, כמו שאמר לרבי פנחס בן יאיר חותנו (ע"פ שבת לג) אלמלא לא ראיתי בכך לא הייתי בכך, וגם רבי עקיבא לא היה אז. על כן לא היה בדורו כלל מי שהכיר אותו, על כן אמר מדקאמר שמעון ולא ר' שמעון שמע מינה קודשא בריך הוא, כי הוא ודאי מכיר מעלתי שאני מאותן שגדול מרבן שמו, ואין בדורי מי שיכירני.

ואומר אני, כי מה שמצינו בגמרא, רבן שמעון בן גמליאל, רבן שמעון בן יהודה, רבי אלעזר בר יוסי, רבי אלעזר בן צדוק, רבי יהושע בן קרחה, וכדומה, כי אבותם היו מהתנאים גדולים וכשמזכיר בנו מזכיר אביו בלא רבי, כי לערך בנו אביו הוא במעלת גדול מרבן שמו. או על דרך זה, כי באו להראות כי אין לך אלא חכם שבימך (ראש השנה כה:) והבן.

דברי שלום

רשב"י האר"י ז"ל והבעש"ט היו כולם מבחינה אחת

בראשית. שמעתי כי בראשית ראשי תיבות אור תורת רבי שמעון בן יוחאי. גם ראשי תיבות אור תורת רבי יצחק בן שלמה, הוא האר"י הק'. גם ראשי תיבות אור תורת רבי ישראל בעל שם. כי כולם מבחינה אחת, מבחינת משה, בחינת עצם הדעת, עיין בהקדמה שלי. וכן כתוב בספר דגל מחנה אפרים (פר' שלח) על התרגום ובני ישראל נפקין בריש גלי (שמות יד, ח), כי ברי"ש ראשי תיבות רבי שמעון בן יוחאי, כי בזוהר דא יפקון ישראל מגלותא (וזה"ק נשא קכ"ד). וברי"ש ראשי תיבות רבי יצחק בר שלמה - האר"י ז"ל. וברי"ש ראשי תיבות רבי ישראל בעל שם, כי שאל למשיח אימתי אתי מר, והשיב לו כשיתפרסם תלמודך בעולם (אגה"ק מהבעש"ט נדפס בסוף ספר פורת יוסף).

דברי שלום (בראשית)

פרשת בחוקותי

בעלי התאוה אינם משיגים אור ה'

והשיג לכם דיש את בציר ובציר ישיג את זרע (כו, ה).

ובציר - ע"י שממעט האדם בתאוות הגופניות, ישיג את זרע - יוכל לתקן את מדת היסוד. וכמאמר מרן הס"ק מלעכוויטש זי"ע, ולא ישיגוהו משיגי הגוף - היינו אותם שיש להם תאוה והשגה בתאוות הגופניות אין להם השגה בהבורא ב"ה.

מרן אדמו"ר מוהר"א זי"ע

לעתיד לבוא יהא מותר ללכת בקומה זקופה

ואולך אתכם קוממיות (כו, י).

פירש רש"י בקומה זקופה. פירש אא"ז רבינו הגדול אדמו"ר ז"ל, כי היום אסור לילך בקומה זקופה שלא יביאנו לגלות, אבל לעתיד לבוא ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ (זכריה יג, ב) אז ילכו בקומה זקופה, כי יהיה בבחינת וכל קומה לפניך תשתחוה (שח"ת לשבת), ודפח"ח.

ולי נראה לפרש, כי על ידי החטאים והעונות רח"ל אין לו בחינת קומה, כמו שכתוב (תהלים י) ידכה ישוה, וכמו שכתוב (שם נז, ז) כפף נפשי. דכמו כשנותנים משאות על האדם כופף קומתו כן על ידי משא העונות נכפף הנפש רח"ל ואין לו קומה. אבל לעתיד לבוא את רוח הטומאה אעביר מן הארץ, יהיה קומה זקופה.

הגלין טרב
ע"י ידידנו היקר הרב מיכאל שמחה סירקיס הי"ו - עמנואל
לדגל שמחת הולדת בתו למז"ט
יזכה לגדלה לתורה ולחופה ולמעשים טובים ויראה רוב נחת מכל יצי"ח

דברי שלום

>>> המשך מעמוד הקודם

עד שהקפיד הר"ב על בני עיר סאדליקאב שלא כיבדו את אחיו כראוי, ואף שלחו את רבינו מעירם בערוב ימיו.

אף פתח ואמר פעם הרבי ר' ברוך : אך טוב לישראל אלקים לברי לבב (תהלים ע"ג, א) 'רבש"ע' אך טוב - לישראל, בקשתי ממך שתשפיע רק טוב על עם בני ישראל. אלקים - מה תעשה עם מדת הדין?! לברי לבב - לי ולאחי.

היה דרכו של רבינו להגיע מדי שנה אל מעוזבו'ו מספר ימים קודם חג השבועות להשתטח על ציון קדשו של זקנו הבעש"ט לקראת יומא דהילולא החל בשבועות, לאחר מכן נכנס לבקר את אביו ולהשתעשע עמו בדברים העומדים ברומו של עולם, באחת השנים לאחר השתטחותו על אדמת הקודש נסע מיד לביתו ולא פקד את אהלו של אחיו כבימים ימימה, הדבר היה לפלא בעיני הסובבים אותו שידעו את האהבה השוררת ביניהם, אך לאחר מספר ימים חזר רבינו לעיר מעוזבו'ו, שב והשתטח בציון הקודש ולאחר נכנס לבקר את אחיו.

בתוך הדברים שח לו רבינו כי כשהשתטח על הציון לפני מספר ימים, בקש שיזכה לקבל את התורה בחג השבועות בהארה גדולה, מיד עם יציאתו מהאהל הרגיש הארה מיוחדת כהכנה לקבלת התורה, ומרוב ההארה לא יכול היה להשתעשע עמו כי היה מופשט מעוה"ז, וככל שנקפו הימים והתקרבו ליום המקווה נתוסף בקרבו הארה גדולה יותר עד שהרגיש שאינו יכול לסבול אור כזה, ובא אל הקודש לבקש שיטלו ממנו אור זה, ולאחר שנטלו זאת ממנו מן השמים יכול לבא לבקר.

>>> המשך 'הילולא דבר יוחאי' מעמוד ב

ידי זה היה העולם בשלמות. ראה שאינו כדאי להשתמש בו לרשעים עמד וגזנו לצדיקים לעתיד לבוא, ואיתא בחז"ל (ע"י תנחומא ריש פר' נח) שגזנו בתורה, ורשב"י גילה אור הגנוז בתורה שכל איש יהודי הדבק בתורה וחפץ לעסוק בפנימיות התורה יזכה להיות נפשו מחו ולבו מזוככים עד שיכיר בכל ענין שורש הנהגת השם יתברך.

וכן איתא בזוה"ק שבהיותו עם תלמידיו באיזרא ביום הסתלקותו וגילה להם סוד י"ג מדות של רחמים, שהם בכתוב מי א-ל כמוך שהוא שורש שם א-היה, אשר זהו הנהגה הגבוהה ביותר של רחמים בהנהגת העולם, כי גילה לכל העולם אור זה כאשר היה ברצונו יתברך קודם הבריאה שיומתקו מיד כל הדינים.

ובזמן דלעתיד לבוא יתגלה אור זה בשלמות כמאמר רז"ל (חגיגה שם) עמד וגזנו לצדיקים לעתיד לבוא, ועל זה אמרו (פסחים ג) בעולם הזה על בשורות טובות אומר הטוב והמטיב ועל בשורות וכו' אבל לעוה"ב כולו הטוב והמטיב, כי באותו זמן יתגלה האור שיראו כולם שורש הנהגה בכל ענין ובזה יומתק הכל ויהא כולו הטוב והמטיב. רשב"י בגדול קדושתו ועבודתו גילה הארת עוה"ב בעוה"ז בחי' עולמך תראה בחיך וכפי שנסתלק בתיבות חיים עד העולם שהוא המשכת חיי עוה"ב בעוה"ז, וכן גילה קודם הסתלקותו סוד י"ג מדות של רחמים, כי בעת הזאת נשלמה עבודתו לגלות ביותר בעוה"ז שורש כל הדינים, שעל ידי שמכירים כי שורש הכל הוא רחמים גמורים נמתק הכל בשרשו.

הוא ימליץ טוב בעדנו

כאשר היתה עבודת רשב"י בחיי חיותו להמתיק הדינים בשרשם נתעורר כח זה בכל שנה ביום ההילולא, ביטל כמה גזירות דבריו עושים פירות, ובדואי אף עתה עומד ומעורר רחמים לפני כסא הכבוד, ויעזור השם יתברך שנזכה לאור תורת רשב"י ואזי ממילא יתבטלו ויומתקו כל הגזירות מעל בני ישראל ויעורר רשב"י רחמים שנזכה ללמוד תורה לשמה ולידבק בתורה ובפנימיות התורה ולהשפיע לכל ישראל בני חיי ומזוני רויחי.

יעזור השם יתברך שכל התפלות שהתפללו ישראל על ציון הרשב"י בעולם שנה נפש, הן אותם שהיו על הציון בפועל ממש והן אותם שבמחשבתם מוחם ולבם נתקשרו ונתיחדו בנפשו רוחו ונשמתו של רשב"י שיתקבלו כל התפלות לרצון, ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר על ידי משיח צדקנו במהרה בימינו.